

STANOVISKO

ke konzultaci Evropské komise „Nová mezinárodní dohoda o změně klimatu: jak koncipovat mezinárodní politiku v oblasti klimatu po roce 2020“

Cílem tohoto konzultativního sdělení je iniciovat diskusi mezi členskými státy, orgány EU a zainteresovanými stranami o tom, jak nejlépe koncipovat mezinárodní politiku v oblasti klimatu v letech 2020 až 2030.

Otázky:

1. Jak novou dohodu koncipovat, aby země mohly pokračovat v udržitelném hospodářském vývoji a zároveň byly motivovány k tomu, aby spravedlivým dílem přispěly ke snížení celosvětových emisí skleníkových plynů a nárůst teplot se tak udržel pod hranicí 2 °C? Jak zamezit tomu, aby se opakovala současná situace, kdy dobrovolné přísliby zdaleka neodpovídají snížení, které je nezbytné k udržení nárůstu světových teplot pod hranicí 2 °C?

Považujeme za velice kontroverzní a mylný přístup, že je třeba zabránit vzestupu globální teploty o více než 2 °C oproti stavu na začátku průmyslové revoluce. Vztah mezi emisemi CO₂ do atmosféry a globální teplotou není přesně znám, ale také je otázka, zda splnění závazků nakonec nebude dražší, než jaké by byly škody, kdyby se závazek nesplnil.

Takové doporučení o udržení nárůstu globální teploty vychází z předpokladů, že člověk klima skutečně naplno řídí. Což je nesmysl. Systém zpětných vazeb v klimatickém systému rozhodně nemáme prozkoumán tak dobře, abychom mohli vyčíslit dopady jednotlivých změn. Přesný dopad emisí skleníkových plynů na teplotu dosud neznáme s dostatečnou přesností. Velice problematické je, že se opomíjí vliv dalších faktorů na změnu klimatu, zejména sluneční aktivity. Ta přitom může do budoucna oteplování planety jak urychlit, tak také výrazně zbrzdit, nebo i dokonce zastavit. Za zmínku rovněž stojí skutečnost velkých klimatických změn v minulosti, kdy vliv člověka byl nulový.

Další otázkou je, zda a kdo má právo vydat takovéto veskrze politické zadání. Do jaké míry ho lze považovat za vědeckou a do jaké míry za spíše politickou organizaci? Z toho důvodu jakékoliv obdobné snahy kriticky odmítáme.

2. Jak co nejlépe zajistit, aby se do nové dohody zapojily všechny významné ekonomiky a sektory a minimalizovalo se možné riziko úniku uhlíku mezi vzájemně si silně konkurujícími ekonomikami?

Hospodářská komora České republiky (zaregistrována v rejstříku zástupců zájmových skupin, Evropské komise, jak to požaduje Evropská iniciativa pro transparentnost ID číslo 7829357255-35) je nezávislá podnikatelská organizace zastupující přibližně 13 500 členů, jejichž zájmy důsledně hájí v České republice a EU. Hospodářská komora České republiky je organizace skládající se ze 14 regionálních komor a více než 60 místních komor aktivně působících v celé České republice a více než 80 živnostenských společenstev.

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze dne 17. června 1993, oddíl A, vložka 8179

Freyova 27, 190 00 Praha 9, IČ: 49 27 95 30

e-mail: office@komora.cz, telefon: + 420 266 721 300, fax: + 420 266 721 692

www.komora.cz

STANOVISKO

Na začátek odpovědí na všechny další položené otázky je nutné zdůraznit, že Evropský systém emisního obchodování (EU ETS) se stále mívá účinkem. Změna klimatu je v první řadě silné politické i ekonomické téma. Globální dohoda je obtížná až nemožná, jelikož různé státy mají odlišné zájmy.

Politika EU v této oblasti by měla být uzpůsobena pro zabezpečení férového obchodu, volných trhů a rozumného přístupu k podpoře obchodu. Iniciativy politiky, jako je změna klimatu, musejí prioritně uchovat konkurenceschopnost evropského průmyslu a zajistit podmínky pro investice v Evropě.

Některé státy nemají žádný ekonomický zájem na snižování spotřeby fosilních paliv, protože ty jsou jedním z hlavních zdrojů jejich příjmů. Takovými státy jsou i významné země nejen na Arabském poloostrově, ale i třeba Rusko, pro které představuje ropa a zemní plyn zdroj nejen peněz, ale i geopolitické síly. Případné škody způsobené klimatickými změnami by pro takové země nebyly tak dramatické, jako omezení exportu jejich surovin.

Na druhé straně stojí státy ohrožené přírodními katastrofami, které naopak logicky žádají co největší snahu o omezení klimatické změny. Jedná se o oblasti přímořské, ohrožené hurikány nebo suchem, obecně spíše země chudší, které žijí ve velkém sepětí s přírodou, takže odchylka klimatu od stávajícího stavu může zásadně ovlivnit život jejich obyvatel a navíc nemají dost peněz na ochranná a adaptační opatření.

Další země jsou na různé cestě mezi výše uvedenými extrémy. Necítí se být příliš ohroženy změnami klimatu, ani nemají ekonomický zájem na podporu spotřeby ropy a uhlí. V tomto případě často hrají roli také politické zájmy (např. podpora svých spojenců).

Dalším důležitým problémem je otázka, zda odpovědnost za emise skleníkových plynů nesou výrobci, nebo spotřebitelé. V rámci celosvětové dělby práce se energeticky náročný průmysl přesouvá z vyspělých zemí do nově industrializovaných. Průmyslové země sice produkují stále více skleníkových plynů, avšak výrobky následně nakupují a spotřebují země vyspělé.

Bude-li Evropská Unie aktivně tlačit na průmysl, aby omezil své emise, hrozí, že se urychlí odchod průmyslových podniků do zemí, kde je prostředí volnější. Tam pak budou emise CO₂ vypuštěny tak jako tak. Globální bilance emisí CO₂ se tedy nezmění, ale EU bude mít image „čistého“ kontinentu, i když jen na papíře, nikoliv fakticky.

Pokud by mělo jít jen o vybrané země, které budou zapojeny do systému omezování „skleníkových plynů“, pak ostatní nezapojené země vytvoří jakýsi „skleníkový ráj“, obdoba dnešních nechvalně známých „daňových rájů“, kde bude masově převáděná výroba, zejména energeticky náročná. Tedy obdoba současného stavu EU, který je z velké míry zaviněn nesmyslným a ojedinělým bojem proti CO₂. Výsledkem je, že na území EU sice klesá produkce CO₂, ale příčiny poklesu jsou dvě. Celosvětově se prudce zvyšuje produkce CO₂ (relativně pak klesá podíl v EU) a výroba s velkými emisemi CO₂ je vytěsňována mimo EU, ale neklesá spotřeba odpovídajících výrobků, které jsou dováženy, za cenu růstu nezaměstnanosti v EU a prudkém snížení konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru v EU. Vliv na ekologii je záporný o emise způsobené nesmyslným přemísťováním zboží.

STANOVISKO

3. Jak by mohla nová dohoda co nejúčinněji zajistit, aby se řešení změny klimatu promítlo do všech důležitých sfér? Jak by mohla podpořit doplňkové procesy a iniciativy, a to i takové, které realizují nestátní subjekty?

Boj s klimatickou změnou přitahuje stále více subjektů s čistě ekonomicky motivovaným zájmem. Ekologické organizace v dobrém smyslu hájí zájmy životního prostředí, avšak v realitě často využívají (a zneužívají) ochranu životního prostředí jako politický nástroj k získání moci. Často realizují spíše svůj politický záměr a ekologické téma jim slouží jako zdroj politické síly. Vybírají příspěvky na svou činnost od dobrovolných dárců, takže potřebují získávat co nejvíce podporovatelů. Kvůli nim mají tendenci zveličovat stav problémů, čemuž je nutné zabránit.

Za klimatickými změnami je mnohdy skryt nerovný konkurenční boj, kdy pomocí regulací jsou dosahovány nepřiměřené zisky úzké skupiny podnikatelů na úkor ostatních podnikatelů, veřejného i občanského sektoru. Typickým příkladem je příspěvek na obnovitelné zdroje v ČR, který ročně již dosahuje 44 mld. Kč bez DPH.

4. Podle jakých kritérií a zásad by měly být mezi smluvní strany nové dohody spravedlivě rozděleny závazky ke zmírnění změny klimatu, aby se vytvořilo spektrum závazků, které bude brát v potaz podmínky jednotlivých států, bude všemi vnímáno jako vyvážené a které dohromady postačí k dodržení cílů? Jak by nová dohoda mohla určitým sektorům otevřít zvláštní příležitosti?

Závazky nebudou nikdy rozděleny spravedlivě, dokud bohaté země budou požadovat po chudších, aby se stejnou měrou podílely na snižování emisí skleníkových plynů. To však samozřejmě omezuje možnosti rozvoje jejich průmyslu, který je v první fázi ekonomického rozvoje klíčový. Chudší země se pochopitelně brání logickým argumentem, že dnes vyspělé země v minulosti také prošly industrializací a vypouštěly velké množství skleníkových plynů do ovzduší. Je poněkud nespravedlivé neumožnit chudším zemím, aby při svém ekonomickém rozvoji šly stejnou cestou jako kdysi Evropa.

Chudé země tudíž racionálně požadují finanční kompenzace za to, že se budou chovat ekologicky na úkor vlastního rozvoje. Na druhou stranu se vyspělému světu, který bojuje s klimatickou změnou do jisté míry naprosto iracionálně, nechce takové peníze platit, zvláště ne v době, kdy se rozšiřují problémy s rostoucím zadlužením po hospodářské krizi. Z těchto důvodů se nedaří a nepodaří nalézt řešení výhodné pro všechny strany.

Nechtějme řešit kvadraturu kruhu, protože to neumíme!! Je to stejné, jako když jistá „pokroková společnost“ chtěla poroučet větru a dešti, víme, kam to dospělo. Chceme jít touto cestou??

5. Jakou úlohu by měla nová dohoda hrát v otázkách adaptace a jak by při tom mohla vycházet z kroků podnikaných v rámci úmluvy? Jak by mohla motivovat k ještě většímu začlenění adaptačních opatření do všech důležitých sfér?

Ekonomická návratnost boje proti klimatickým změnám je velmi často a oprávněně zpochybňována. Náklady na boj s emisemi CO₂ jsou obrovské, ale výsledek je značně nejistý a nejasný.

STANOVISKO

Finanční prostředky je dle našeho názoru lepší investovat spíše do konkrétních adaptačních opatření. Tato cesta vede ke konkrétním výsledkům a mohou se na ní podílet všichni „znečišťovatelé“.

6. Jakou úlohu by měly v desetiletí do roku 2030 úmluva a především nová dohoda hrát, pokud jde o financování, tržní mechanismy a technologie? Jak lze stavět na dosavadních zkušenostech a dále zlepšit systémy?

Kloníme se k tomu, že v případě klimatické změny není volný trh schopen generovat uspokojivé řešení problému. Externí náklady totiž vznikají i na úrovni států. Klima nezná hranice a činnost každého státu se projeví na klimatu Země jako celku. Je tedy zřejmé, že případný boj proti skleníkovým plynům vyžaduje globální konsenzus. Státy zcela pochopitelně nemají motivaci začít s omezováním emisí, pokud tak neučiní i ostatní, jelikož by to pro ně představovalo konkurenční nevýhodu na mezinárodním obchodním trhu a samy by neměli ze svého chování žádný významný přínos.

Řešení vidíme v aplikaci bodu č. 5.

7. Jak by mohla nová dohoda dále zlepšit transparentnost a odpovědnost zemí na mezinárodní úrovni? Do jaké míry bude nutné celosvětově standardizovat systém započítávání emisí? Jak by měly být země vedeny k odpovědnosti, pokud své závazky neplní?

Domníváme se, že ve skutečnosti EU vlastně také neplní závazky z Kjóta, když řadu výrobků pro svou spotřebu dováží z jiných zemí a tím nemusí sama produkovat tolik emisí, takže papírově závazky plní, ale tyto ušetřené emise jsou beztak vypuštěny do atmosféry v těch zemích, kde se výroba pro obyvatele EU vyskytuje nyní. Pokud si koupí Evropan čínský výrobek, přispěje tak k emisím v Číně. Podstatné totiž je, že globální emise oxidu uhličitého stále stoupají, i když už jen mírně.

Samotný cíl snížení emisí nic neřeší a na průběh klimatických změn má sotva měřitelný vliv. Kvůli malému a nevýznamnému závazku některých států se rozjelo složité obchodování s povolenkami a utrácí se spousta peněz za omezování průmyslových podniků. Systém EU ETS se ukázal z globálního pohledu jako nepřínosný a z toho důvodu se kloníme k jeho urychlenému a úplnému zrušení bez jakékoliv náhrady.

Řešení vidíme v aplikaci bodu č. 5.

8. Jak by bylo možné zlepšit proces jednání o klimatu v rámci OSN, aby usnadnil přijetí inkluzivní, ambiciózní, účinné a spravedlivé dohody a zajistil její naplňování?

9. Jak by mohla EU nejlépe investovat do procesů a iniciativ mimo rámec úmluvy a podporovat je, aby připravila půdu pro ambiciózní a účinnou dohodu?

STANOVISKO

Odpověď na otázku č. 8 a č. 9.

Výše uvedené odpovědi naznačují, že dle našeho názoru není možné a ani vhodné uzavřít efektivní dohodu o mezinárodním postupu v boji se změnou klimatu. Připojujeme se tak k řadě skeptiků, že je to ovšem jen ku prospěchu věci!

Řešení vidíme v aplikaci bodu č. 5.

V PRAZE DNE: 26. 6. 2013